

Homilija

na blagdan Posvete Lateranske bazilike

Uzoriti gospodin

Kardinal Gerhard L. Müller

pročelnik Kongregacije za nauk vjere

Zagrebačka prvostolnica, 9. studenoga 2016.

Uzoriti gospodine Kardinale, preuzvišena gospodo biskupi, prečasni Prvostolni kaptole, svećenici, redovnici i redovnice, cijenjeni predstavnici građanskih i vojnih vlasti, dragi vjernici.

Zahvalni smo u poniznosti Božjoj Providnosti koja nas danas sjedinjuje u slavnome spomenu na blaženoga nadbiskupa Alojzija Stepinca.

Dana 11. listopada 1946., nakon mjeseci orkestriranoga blaćenja od strane vladajućega komunističkog režima, završavao je proces protiv vjernoga i neustrašivoga Pastira ove mjesne Crkve. Poput Krista na koga je natovaren teški križ u Pilatovu pretoriju, bio je nepravedno osuđen na šesnaest godina prisilnoga rada i na dodatnih pet godina gubitka građanskih prava, da bi konačno – dvije godine prije izdržane nepravedne osude i nakon što je bio susljedno trovan – Gospodinu predao svoju napaćenu dušu. Dvadeset i šest godina na čelu ove Crkve, nakon skoro petnaest godina prisilne odsutnosti, ova ga je katedrala, sa svim sprovodnim počastima, ponovno primila, tada kao kardinala, kao prokušanoga svjedoka vjere i promicatelja jedinstva Crkve; onoga istoga jedinstva Kristova Tijela koje danas, otajstveno predstavljeno u redu i izražaju vidljive crkve-građevine, slavimo u liturgijskome slavlju posvete Lateranske bazilike, rimske katedrale koja je *caput omnium ecclesiarum* (glava svih crkava). Upravo odavde, s njegova groba, blaženi Alojzije snažno pred pravednim i milosrdnim Bogom zagovara svoj narod i jedinstvo Crkve.

Optužba na toj sudbenoj predstavi, dok je bio sam i napušten od svih pred totalitarnom vladavinom (usp. *2Tim* 1, 15), bila je najpobjedonosnija postaja na njegovu zemaljskom *Križnom putu*. Nije se brinuo što će reći, jer je znao da u njemu govori Duh Sveti (usp. *Mk* 13, 11). I baš iz riječi koje je Božji Duh stavio u njegova usta (usp. *Ps* 40, 4) želio bih izvući nekoliko poticaja za razmišljanje i nekoliko pouka za nas koji, udaljeni sedamdeset godina od tih događaja, u blaženome Alojziju razmatramo djelo Onoga čija je mudrost mudrija od ljudi i čija je slabost jača od ljudi (usp. *1Kor* 1, 25).

Krist Božji Sin

„Znajte, Isus Krist je Bog! Za njega smo spremni umirati.“ To je ispovijest vjere u Isusa Krista koji je isti jučer i danas - i uvijek (usp. Heb 13, 8); ispovijest je to koju je posvjedočio blaženi Stepinac pred nepravednim sudom, uspostavljenim da bi se njega osudilo. Osim toga, pred tim je sudom i pred publikom koja je izabrana da bi ga izrugivala svečano izjavio i sljedeće: „Ja sam za svoje uvjerenje sposoban podnijeti ne samo ismijehivanje, prezir i poniženje, nego, jer mi je savjest čista, pripravan sam svaki čas umrijeti.“

Tu se nalazi temelj života, djela, same osobe nadbiskupa Stepinca: *Krist je Bog*. Isus Krist, čije ime znači 'Bog spasava', je jedini Otkupitelj ljudskoga roda, jedini Spasitelj svijeta. (Usp. sv. Ivan Pavao II., *Kateheza*, 4. veljače 1998.) Božji Sin, utjelovljen od Djevice Marije po Duhu Svetome, rođen u krajnjemu siromaštvu u Betlehemu, koga su kao dijete neprijatelji Božjih planova prognali u Egipat, koji je živio u samoći Nazareta, bio Utemeljitelj novoga Božjeg naroda, Objavitelj ljubavi Očeve, dovođen pred židovske i rimske sudove, osuđen na smrt i raspet za nas, slavno uskrsnuo i uzašao zdesne Ocu. To je onaj čije je *jelo vršiti volju Onoga koji ga je poslao i dovršiti Njegovo djelo* (usp. Iv 4, 34), koji je želio podnijeti ne samo ismijehivanja i poniženje nego i smrt na križu moleći nebeskoga Oca oprostjenje za svoje ubojice (usp. Lk 23, 34). *Mitis iudex Dominus Iesus! Blagi sudac Gospodin Isus!*

Jezgra ispovijedi vjere apostolâ koja glasi: *Krist je Bog*, duboko je obilježila Nadbiskupov život, njegovo proučavanje i službu. Toj je ispovijedi vjere on podredio svoje intelektualne sposobnosti. Iz te su ispovijedi vjere provrele njegove karitativna i pastoralna nastojanja. Tom su ispovijeđu vjere odisali njegovi spisi i odjekivali njegovi govori.

Konačno, na toj je ispovijedi vjere temeljio svoje djelovanje kao pastir i svoju žrtvu kao patnik. U svjetlu te istine on je prinio svoj život kao znak svoje vjere, odražavajući tako za sve vjernike svoga stada, uznemirenoga i uplašenoga nepravednim i nasilnim postupanjem vlastodržaca, Gospodinove moćne riječi: „*Ja sam! Ne bojte se!*“ (Mk 6, 50)

Crkva, kao cijela zajednica i u svakome svom članu, živi i umire snagom te vjere u Isusa Krista, Boga od Boga, Svjetla od Svjetla, pravoga Boga od pravoga Boga. Ceremonije i obredi bez te su vjere isprazni. Bez te vjere kršćanstvo postaje pukim

sustavom vrijednosti, sposobnim ponajviše sakriti, a ne navijestiti Onoga koji je pobijedio bol, grijeh i smrt!

Zbog toga mi se čini da mogu reći, riječima Svetoga Oca Franje, da smo danas „*potaknuti, naročito u vremenu kakvo je naše, tražiti svjetlo koje zrači s Kristova lica, punoga milosrđa i vjernosti, predstaviti mu svoje darove: svoju slobodu, svoju razumnost i svoju ljubav: tu se nalazi sažetak života Crkve*“ (Homilija Svetoga Oca Franje, Bazilika sv. Petra u Vatikanu, srijeda, 6. siječnja 2016., svetkovina Bogojavljenja).

Mirna savjest

Biti siromašan u duhu znači korjenito se suobličiti Kristovim nakanama i njegovu životnom putu. Gospodin nije prihvatio ljudsku narav u nekome apstraktnom smislu, nego je to učinio u povijesnoj konkretnosti robovanja i iskrivljenosti te naravi, prouzročenih grijehom. Riječima koje nadilaze bilo koju kategoriju ljudskoga razmišljanja, sveti je Pavao taj ulazak grijeha, sa svom njegovom razornošću, formulirao u odnosu na Bogočovjeka Isusa: „*Njega koji ne okusi grijeha Bog za nas grijehom učini da mi budemo pravednost Božja u njemu.*“ (2Kor 5, 21) Tako je sve što je: mržnja prema Bogu, obscenijivanje ljudskih prava, dovođenje u ropstvo i iskorištavanje bližnjega, ne pružanje pomoći i izdaja ljubavi prema čovjeku, zahvaćeno otajstvom ljubavi i milosrđa, kako bismo postali Božjom djecom te Gospodinovom braćom i sestrama.

Djelujući s puno umješnosti u četirima različitim političkim sustavima (1898.-1918.; 1918.-1941.; 1941.-1945. i 1945.-1960.), unutar triju svjetova koji se nipošto ne mogu zvati prijateljima Crkve (nacizam, fašizam i komunizam), unutar dvaju svjetskih ratova: u prvome kao vojnik (1914.-1918.), a u drugome kao nadbiskup (1941.-1945.), blaženi je Alojzije kao nepromjenjivo i trajno uporište imao savjest.

Savjest mu je bila svetište susreta duše s Kristom, kao vjerodostojni Božji glas koji mu je u svakome trenutku omogućavao razlučiti dobro od zla, istinito od lažnoga, lijepo od ružnoga, jedinstvo od razdora, mir od bilo kakvoga nereda. Takvom je svojom savješću služio Bogu, svojoj Crkvi i spasenju čovjeka.

Gospodinov križ, simbol nade i sakrament pomirenja ljudi s Bogom i ljudi međusobno, postao je – po vjernosti savjesti – novo 'biskupsko sjedište' toga pastira i u njemu je susreo mir i čvrstoću. Tako se pred pogrdama tijekom sudskoga 'procesa' i u zatvorskome uzništvu, uspio po milosti hrabro oduprijeti zavodljivim pozivima koji su ga – u zamjenu za kratkotrajnu zemaljsku slobodu – pozivali da se odvoji od Apostolske Stolice, od Kristova zamjenika i Petrova nasljednika. U svakome je

trenutku mogao izići iz zatočeništva, samo da se odvojio od zajedništva s Rimom. On je odgovarao: „*Prije umrijeti negoli izdati!*“

Evo razloga zbog kojega je nadbiskup Stepinac za života na zemlji bio imenovan kardinalom i proglašen blaženikom i mučenikom jedinstva Crkve nakon njegova prijelaska s ovoga svijeta. Njegova je savjest bila nadvremenska, jer je bila ukorijenjena u Vječnome: jučer, danas i uvijek ista. O svim optužbama koje su podignute tijekom procesa, a od kojih mu nije bilo dopušteno braniti se na sudu: optužbe da je 'prekrštavao' pravoslavne, optužbe vezane uz vojni vikarijat, optužbe da se zauzimao za nezavisnost Hrvatske, da je bio neprijatelj 'narodne vlasti', optužbe za 'terorističko djelovanje', najprije mu je dala za pravo njegova savjest, a zatim i povijest.

Dana 3. listopada 1998. u Mariji Bistrici, na obljetnicu hrabroga *Govora* koji je pred sudom u Zagrebu 3. listopada 1946. izgovorio nadbiskup Stepinac, sveti Ivan Pavao II. proglasio ga je blaženim i mučenikom.

Ovdje želim također naglasiti da navještaj suda i milosti grješnike oslobađa njihova ropstva. U vremenu u kojemu su prekomjerno narasla neprijateljstva i pohlepa i u kojemu se – kao nikad prije – osjećala potreba za živim Bogom koji nas je ljubio do smrti, blaženi se Alojzije, poput dobrog Samaritanca, svojom nemjerljivom ljubavlju i tjelesnošću svoga konkretnog života, prignuo nad patnike, nad potlačene svoga vremena i nad one koji su najviše trebali spasenje.

Blaženi Alojzije nikada nije tako duboko bio zagrebački nadbiskup i kardinal kao tijekom zatočeništva u Krašiću, gdje je – zaogrnut otajstvom zla (*mysterium iniquitatis*) – vježbao opraštanje progoniteljima hrvatske Crkve. Kao što nas podsjeća papa Franjo, *bez milosrđa se danas ne može puno učiniti da bi se uronilo u svijet ranjenih, koji trebaju razumijevanje, oprostjenje i ljubav.* (*Homilija Svetoga Oca Franje, Rio de Janeiro, 27. srpnja 2013.*)

Bogorodica

I na kraju: nadbiskup Stepinac, ukorivši izrugivanje i psovke svojih progonitelja upućene Blaženoj Djevici Mariji izjavljuje: „*Znadete li da je ona za pravoslavne i katolike najsvetiji pojam?*“

Od djetinjstva napojen u obitelji istinskom pobožnošću prema Presvetoj Djevici, blaženi je Alojzije uvijek u svojoj pastvi širio veliku marijansku pobožnost. Svojim propovijedima i svojim spisima, hodočašćima u predivno, danas nacionalno svetište Majke Božje Bistričke, posvećivanjem mnogih crkava Bogorodici, neprestano

je poticao svoj narod na ljubav prema Majci kojoj je Krist taj narod povjerio s križa:
„Evo ti majke!“ (Iv 19, 27)

Taj je narod, tako hranjen vjerodostojnom pobožnošću prema Majci Božjoj, bio sposoban oduprijeti se zlu i živjeti u dobru. U poučljivosti prema pouci koju je Majka uputila poslužiteljima u Kani Galilejskoj, kada im je rekla: *„Što god vam rekne, učinite!“ (Iv 2, 5)*, vi ste se, hrvatski katolici, bez obzira na teške kušnje pretrpljene zadnjih desetljeća, zauzeli u naviještanju evanđelja siromasima i potlačenima, sudjelujući u izgradnji mirnoga, slobodnoga, solidarnoga i pravednoga društva u poštivanju neotuđivoga dostojanstva svakoga pojedinog ljudskog stvorenja.

Ovaj vaš plemeniti narod, postojan u vjeri u Gospodina, časti Bogorodicu kao 'Kraljicu Hrvata'. Neka ta Majka i Kraljica bude zagovornicom kod svoga Sina, da bi Hrvatska imala život, da bi ga imala u izobilju, da bi rasla i donijela puno roda, te *„da rod vaš ostane“ (Iv 15, 16)*.

Amen.